

ЛИТЕРАТУРНО-КРИТИЧЕН И НАУЧЕН ЛИСТ НА ВАРНЕНСКАТА СРЪДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖ

Разрешенъ
отъ Мин. Нар. Просвѣщение
съ заповѣдь № 30.320 отъ
12 октомври 1931 г.
Редакторътъ ученици
Сътрудничатъ ученици.
Абонам. 30 лв. — Брой 2 лв.
За странство 50 лв.
Адресъ: в. „Виделина“,
Мжжк. гимназия — Варна

Ньой 27 ноември 1919.

Вѣй се черно знамя!
Ив. Вазовъ

На всѣки народенъ празникъ се развяватъ знамена. Едни сѣтли, обаятелни отъ различни цѣтве, носещи тържеството на нѣкоя слава, а други... обвити въ черенъ крепъ. Тѣ сѣ траурнитѣ знамена на България.

Развѣха се тогавъ, когато изъ свѣта не пръзвуча гласътъ на една велика неправда. Узакони се единъ новъ Батакъ — много по страшенъ, жестокъ и продължителенъ...

Не грѣе вече слънцето на радостта въ нашитѣ заробени земи. Мрачно е тамъ. Защото не се нуждаятъ отъ свѣтлина тъмнитѣ души.

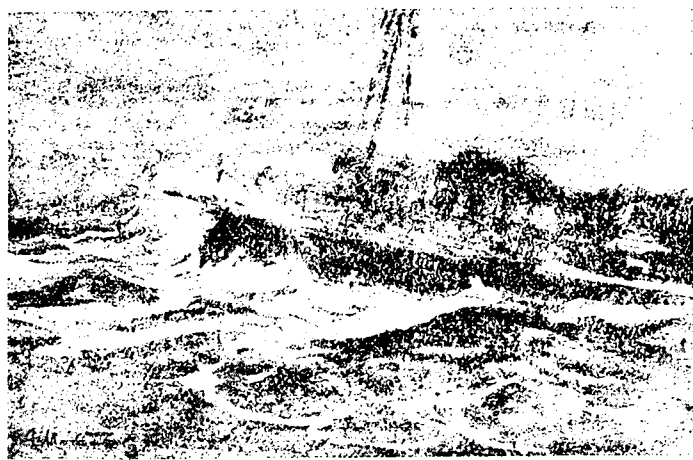
Зловещо дрънчатъ окови и плъщи бичътъ на произволъ. Редятъ се черни дати, каквито историята рѣдко помни.

Всѣки денъ ние чуваме за страданията на нашитѣ братя. Но не можемъ да имъ помогнемъ. А тѣ всѣ търпятъ, търпятъ... Други събиратъ жътвата, която тѣ сѣ обрли въ крвавъ потъ и сълзи. Сякашъ се повтарятъ ония злопаменни годи

ни на турското робство — дни на варварски злодеяния и безчинства. Тамъ животътъ е назагъ съ нѣколко вѣка. Господствава сръдновѣковната инквизиция. Личността е лишена отъ най-проститѣ и естествени човѣшки права, които бѣха провъзгласени още въ XVIII ия вѣкъ. Училища, езикъ, националностъ — всичко е подхвърлено на единъ непоносимъ гнетъ. Враговетѣ фалшифициратъ историята, за да сполучатъ тѣхнитѣ прѣстѣпни цели. Диви плъчища отъ незнайни варварски племена гонятъ, пълятъ, убиватъ, подкрепени отъ официалната властъ. Заробенитѣ земи се обливатъ въ крѣвъ и огънь. Атмосферата е задушна, нажежена, натъгната.

Ние чуваме: да долитатъ отвъдъ теленитѣ мрежи писъцитѣ и риданията на беззащититѣ. Но какъ да имъ помогнемъ обвързани отъ тежкитѣ условия на мира?

А миротворцитѣ нехають. Увлечени по свѣтитѣ въоръжения, тѣ измислятъ нови сръдства за унищожаване

Мутафовъ.

Бурно море.

на човѣчеството. И все пакъ, навсѣкжде се говори за обезоръжаване за човѣколюбие, за малцинства и за миръ...

Ньойски миръ! Миръ на насилие, миръ който разпокъсва частитѣ на живото тѣло, потъпява естественото право на съществуване, миръ който създава условия за нова, ужасна, небивала война.

Ньой! Черна стр ница въ българ-

ската история...

Нека развѣемъ траурнитѣ знамена, измокрени отъ сълзитѣ на рсбкитѣ мъчения! Тѣ ще ни напомнятъ милитѣ земи отвъдъ теленитѣ мрежи, откъснати съ насилие и подхвърлени на тежъкъ гнетъ.

Нека развѣемъ траурнитѣ знамена! А може би чернитѣ лентитѣ ще трогнатъ тѣхъ, миротворцитѣ на чудноватия миръ.

С. С.

Иванъ Тодоровъ.

+ Маестро Атанасовъ.

(Нѣколко думи за творчеството му).

Всички български опери, преди явяването на Маестро Атанасовъ, представяватъ нѣколко комбинирани стихотворения съ мелодии безъ всѣкаква органическа връзка помежду имъ, безъ всѣкакво драматическо действие и композитивна техника. Тѣ сѣ само едни арии, потпури — наивни произведения, отъ които проличава, че композиторитѣ имъ сѣ имали много смѣтна представа за операта въобще. Завръща се Маестро Атанасовъ отъ Италия, люлката на свѣтовната опера. Съ оформенъ вече мировгледъ за оперното изкуство, той урежулирава пѣтя, по който трѣбва да се развива нашата опера. Организиранитѣ военни оркестри въ Карлово, ждѣто компонира 25 детски пѣсни, и въ Пловдивъ, му донасятъ говѣма известностъ като диригентъ-компонистъ. Тукъ презъ 1909 година се играе първата му детска оперетка „Българинътъ учителъ“. Значителниятъ успѣхъ го подтиква къмъ втора такава: „За птички“, въ която за първи пѣтъ употребява български народни пѣсни. Голѣмиятъ успѣхъ на Вазовата драма „Бориславъ“ заражда идеята да опита силитѣ си въ по-голѣма творба. Явяването на операта „Бориславъ“ презъ 1910 г. въ Народния театръ раздѣля публиката на две: възторжени поклонници на компониста откриващъ нашето, българското, националното и пълни отрицатели на дѣлото му. На следващата година, пакъ въ Пловдивъ, М. Атанасовъ написва оперетката „Самодивското изворче“, която е въ чисто български духъ, но съ по-сложенъ стилъ. Оперетката имѣа шуменъ успѣхъ и „ржечницата“ отъ нея стана толкова популярна, че се пѣе и свири като народна.

Премѣстенъ въ Пашмаклъж, свободното си време употребява за събиране на народни пѣсни между поместитѣ, които пѣсни използва и развива въ операта „Гергана“, иг-

рана около 80 пѣти, при липса на пѣвци въ военно време, обаче съ грамаденъ успѣхъ. Съ по-сложна вече вокална частъ и оркестрѣсва композиция идва оперетката „Златното момиче“ — за юноши (играна отъ Варненската Девическа Гимназия 4 пѣти презъ 1930 година, подъ диригентството на г. Александъръ Кръстевъ). За оперетката „Запущената воденица“ Маестро Атанасовъ получава премия отъ Министерството на Нар. Просвѣта. Още по-вече ентусиазиранъ, въ 1925 година компонира операта „Цѣта“, за която сжщо получи премия. Въ операта „Косара“ вече Маестро Атанасовъ е значително отърсенъ отъ италианско влияние. Изобщо проличава единъ стремежъ къмъ едно по-високо художествено съзнание. И последната опера която извика толкова голѣмъ шумъ, която даде нови насоки на оперното ни изкуство е „Ащекъ“. Освенъ като оперенъ компонистъ, покойниятъ Маестро имѣа голѣми заслуги къмъ нашата опера като дългогодишенъ диригентъ. Хугеноти, Вертези и Бѣхемъ, дирижирани отъ Маестро Атанасовъ оставиха дълготрайни следи въ нашата опера. (Ив. Камбуровъ).

Капелмайсторъ на гвардейския оркестръ, той почна друга дейностъ изразена чрезъ редъ планимѣрни концерти — отъ проститѣ музикални китки до съвременнитѣ симфонии на модернитѣ, чийто брой надмина сто. Чрезъ тѣхъ той преобрази, формира вкусотѣ на нашето столично общество...

Ще се помъча да разгледамъ оперното творчество на Маестро Атанасовъ. „Бориславъ“, „Гергана“, „Запущената воденица“ и „Цѣта“, сѣ преобладаващъ въ тѣхъ народенъ елементъ, сж първитѣ опити за създаване родно, въ истинска смисълъ, оперно творчество. Познаването на народната музика и облагоустването на единъ значително по-широкъ хармонически обсегъ, от-

колкото всичкитѣ му предшественици — спомогна на покойния Маестро да оперира съ народенъ музикаленъ материалъ отъ по-голѣма хармонична и композиционна сложностъ и да си служи съ него като мотивна и темична основа. „Зв. Маестро Атанасовъ операта е alma mater на музикалното му творчество“ (Ив. Камбуровъ). Той прѣвъ отъ нашитѣ си съ голѣма колоритностъ, движение и топлина.

Маестро Атанасовъ е формиралъ опезиятъ си мировгледъ изключително чрезъ италианско влияние, и поради това първитѣ негови опери иматъ само музикално въздействие. Неспособността на либретата, лишени отъ сценично и драматическо движение сж въ голѣма степенъ причина, щото той да не може да си служи съ теми, въ които се дава преднина на сценичното действие. Н ъ-после либрето на „Косара“, отъ Дзювски, означава нова насока въ творческото развитие на Маестро Атанасовъ. Тукъ имамъ голѣми художествени постижения: новъ стилъ, типизация на образи и умение му да развива темитѣ така, щото въ оперитѣ да има не само музикално развитие и построение, но и драматическо действие.

И въ последната опера „Ащекъ“, чието либрето на Крапетровъ, по сюжетъ е много удебно за музикална драма, Маестро Атанасовъ направи много. Той откри нови хоризонти за родната ни опера: пѣненето е речетативно, за да се даде преднина на словото. Чрезъ него, на много мѣста сполучливо сж илюстрирани действиято и психологическитѣ моменти. Всичко останало извършва оркестрѣта. Вътпленитѣ сж чудесни, обаяни съ най-разнообразни колорити. Оркестрътъ ту илюстрира действиято, ту го запълня додето дойде по цѣлѣнъ моментъ, за да се предаде по-чувствително. Контрапунктътъ е достигналъ до съвършенство. Лѣитмотивитѣ по подобие на Вагнера сж много сполучливи. Ако може да става дума за недостатѣци при „Ащекъ“, това се дължи на либрето. Обаче Маестро

Атанасовъ направи отъ него една цѣлѣща опера изпълнена съ толкова ефектна и колоритна инструментация.

Неуморимъ работникъ, неочетенъ толкъсва, при живѣе той работи и доказва, че не само западъ има право да се гордѣе съ сценическо изкуство, но че и ние — българитѣ сме способни и тепърва се сформираме. Така работящъ той пребрегна заравето си, додето, последва ударъ. И за съжаление, Маестро Атанасовъ бѣ пратенъ да се лѣкува не отъ нѣкой български меценатъ, а отъ Донъ Галони, директоръ на „Опера про Ориенте“. Тамъ, въпрѣки болестѣта си, почва да компонира една соната, която щѣлъ да посвети на Донъ Галони. Пъкъ какъ най-после единъ артистъ би могълъ да се отплати за такава добрина? Свѣтлосинитѣ очи, които гледаха презъ прозореца, какъ слѣзѣтѣ отъ залъзза надъ тихитѣ, сжщо така сини, като очитѣ му води на Гарденското езеро се склопиха. Очитѣ които можеха да изразятъ: смутно време, бунтъ (при „Ащекъ“) и прелестна идилична любовъ (при „Гергана“ и „Косара“) престанаха да наблюдаватъ нашия животъ Маестро Георги Атанасовъ почина на 18 ноември въ вилѣ де ла Розе при Гарденското езеро. Остана сега нашитѣ критици заслужено да го оценятъ. А публиката, която съ толкова недовѣрие и пристрастие посѣща всичко наше, да се отърси отъ тия си предрасждѣния. Защото, не така ще се издигне нашата страна като културна, не така ще дѣдемъ и импулсъ за работа на младитѣ ентусиазирани артисти, и не така се получавагъ голѣми постижения. Пъкъ най-после всички наши творения на изкуството сж огледало на нашия битъ, на нашитѣ стремежи, на насѣ самитѣ. Пренебрегване ли ги, пренебрегваме себе си. И въ такъвъ случай пакъ ще се рече: „Българинътъ е роденъ за орачъ, но не и за изкуство“.

Борянъ.

ТВОРЦИ НА КУЛТУРА.

Въ по-първата си статия за българското село изтъкнах, че училището, читалището и кооперацията сж най-важните институти за неговото повдигане въ материално и духовно отношение, издигането му като културна единица въ българския животъ.

Но знайно е, че нито единъ институтъ, колкото и благородни цели да си е поставилъ, не би изпълнилъ своята задача блѣскаво, ако му липсваха сили, работници-творци на култура. Тъкмо това липсва на посочените институти. Литсватъ имъ работници, вдъхновени и ентузиазирани работници — Жреци храма на културата въ нашето село.

Вгледайте се въ живота на нашето село! Една безкрѣйна лента, безкрайна върволица отъ дни на непосилень трудъ ще се открие предъ васъ. Селякътъ, като че ли е въ плочение на дѣлото. Той се ражда сякашъ съ ясно опредѣлена мисия и работи съ желѣзните си мишци отъ люлката до гроба за нейното изпълнение. Много нерадостенъ би билъ животътъ на нашето село, ако то не би си създавало свои забавления и обичаи — свои културни придобивки.

Зимата е време на гочивка за българския селянинъ. И тя е най-пригодна да сценимъ духовните придобивки на народа ни. Тя е най-пригодна и за развяване на културна дейность. Кръчмата, а кждето нѣма, кафенето е мѣстото за разискване на всички въпроси отъ общественъ характеръ. Въ тѣзи разисквания вие винаги ще намѣрите две централни личности, къмъ които сж обърнати всички очи за одобрение и съветъ — учителътъ и секр. бирника. Тѣ сж представители на културния градъ. И тежко на тѣзи, които съ своята криво-разбрана култура се компрометиратъ и изгубятъ престижа си! Тѣ сж вредни за селото, и влиянието имъ е изцѣло парализирано.

Това положение на учителя и секр. бирника всрѣдъ селото не само имъ дава право, но ги и задължава да бждатъ първи инциатори въ всѣко културно начинание. А тѣй като посочените институти радятъ именно за такива прояви, то учителътъ и секр. бирникътъ трѣбва да сж тѣхната душа. Въ мин-

Рибарь.

Морето, заспало, трѣпнѣше отъ мразъ. Небето бѣше тъмно, черно. Ни една звезда не бѣше по негъ. Луната не грѣеше.

Бѣше тихо. — Само плѣсъците на вълните нарушаваха тишината. Злокобие, тъмнина и мълчание — предвественници на нѣщо страшно. — Като че ли и самите морски духове не биха излѣзли тая нощъ.

Въпрѣки злокобата и ужасътъ шо владѣха, морето не бѣше съзсемъ само. Върху негоаитъ кждри се носѣше лодка на рибарь. Той търсѣше щастieto си въ морето — истинското щастие, не да намѣри бисери въ глѣбините му — не! Да улови риба, да я продаде, да купи хлѣбъ.

Той се бѣше вживѣлъ съ морето — сърдцето на морето бѣше и негово сърце. Въ тоя моментъ то бѣше изпълнено съ злокобие, тъмнина и мълчание. Рибарътъ чувствуваше неразположеността на морето, очакваше да се случи нѣщо лошо, страшно. Но да се върне ли съ празни ръце? Не, той знаеше че го чакатъ. Тамъ, въ хижата на скалистия брѣгъ, жена и малко дете го очакваха.

Тѣ чакаха за хлѣбъ. Не, не ще се върне! И тѣй продължаваше да хвърля вѣдницата.

Усети, че духна вѣтъръ. Рибарътъ го позна: следъ тоя вѣтъръ иде буря!

Дали не се лѣжеше? Не! Етовълнитъ се сгърчиха, като следъ сънъ. Вѣтърътъ се усили, забуча.

Бурята идѣше — тя бѣше близо

Сега той знаеше: — животътъ му се намираще въ силата на мишците му.

Вечеръ.

Сега полѣхналиятъ димъ на ласкавата майска вечеръ изпълва съ бодростъ тѣзъ гърди, като гласъ близъкъ и сърдеченъ.

Една разсѣхнала кола изъ далнините грубо пѣе и подъ разплискания хладъ върви едно момче предъ нея.

Така и азъ преди вървѣхъ — Саминъ по блѣлите пѣтеки и пращахъ дружески привѣтъ на всѣки срещнатъ отъ далече.

Сега припомнихъ всичко туй, което нѣвга съмъ прекаралъ. . . Вървя по грѣяналия друмъ и съ спомените разговарямъ.

Така подъ лѣхналия димъ преминахъ бавно далнините, запѣлъ подъ едрите звезди съсъ устните на бодъръ скитникъ.

Хр. Мишевъ — Ловечъ.

Т ж г а.

на Р. Герчевъ

Излекичко зефиръ повѣва и мила красните цвѣта, и тжжна пѣсень имъ напѣва за близкий край на радостта.

Нощъ! Безлунна доба.

Ни звукъ, ни зракъ.

Прехвъркватъ врани . . . зла прокоба! . . .

И рѣятъ се съсъ кобенъ гракъ. . .

Саминъ блуждая изъ полето, душа ми скърби рой томать. . .

Ахъ, радость, щастие менъ сърдцето не сети въ тоя свѣтъ. . .

Нощъ! Спятъ полята; Потрѣпватъ блѣлите брѣзи; Въ тозъ тжженъ часъ ридай душа ми и лѣе сълзи следъ сълзи. . .

Гърдите ми немощни — хралупа —

Втѣхъ мразъ гробовень салъ владей

И съ прежний жаръ сърдце ми вѣтъ не тупа — Главата ми тегней, тегней. . .

Излекичко зефиръ повѣва и мила красните цвѣта; и тжжна пѣсень имъ напѣва за близкий край на радостта.

Юрий Ц. — Шуменъ.

лото „даскалътъ“ е билъ всичко за народа. Въ него той виждаше въплотени всичките познания и новости на времето.

Секр. бирникътъ е рожба на новото следосвободително време. Важната роля, която тѣзи две

личности играятъ въ превъзможването на нашето село ги заставя да бждатъ отъ дълбоко свързани съ него. Отъ тѣхното безогледно назначаване произлизатъ печални факти, които обезценяватъ въ очите на народа дейността на тѣхните съз-

мѣни се съ ужасъ. — Лодката се носѣше къмъ високите прибрѣжни скали.

Ща се удари!

О! Нима Богъ ще го остави да загине?

Рибарътъ издигна дѣсницата си, за да се прекръсти, но смъртта бѣше побѣрза отъ него. Съ единъ замахъ облѣсна тя ржката му.

О! Ужасъ!

Предсмъртенъ викъ процѣти тъмнината и се слѣ съ шума на блснѣещите вълни.

Една вълна издигна лодката, съ грмадна сила я удари въ висока скала, близко до брѣга и въ мигъ я разгроши.

Рибарътъ изчезна — изгуби се изъ разярените вълни

Той стигна брѣга!

И вълните продължаваха да се гърчатъ, извиватъ и удрятъ съ грехотъ и съ гнѣвъ. И вѣтърътъ продължаваше да свисти. Той брулѣше клоните на край морските дървета.

А въ бедната рибарска хижа го очакваха.

— Дали ще се върне?

Разни мисли се въртяха изъ главата на нещастната жнна: И другъ пѣтъ е билъ презъ буря въ морето, и пакъ се е връщаль — измокренъ уморенъ, едва дишашъ. — Но сега?

Нѣщо ужасно се таеше въ нейната душа. Дали тя предчувствуваше истината? Дали той бѣше живъ?

— Дали ще се върне?

Детето гладно заспа.

Защо не заспи и тя?

Колѣничала молѣ мждѣщето кандилце, тя се молѣше на Бога да го спаси — Него!

нательни колеги.

Често сме свидетели на ето какви положения.

Младежъ, роденъ въ града, свикналъ съ градския животъ, шумъ и блѣсъкъ, свършва гимназия, учителски институтъ и прегрѣща учителската кариера. Такива младежи (а тѣ сж много) които въ по-вечето случаи за прѣвъ пѣтъ живѣятъ въ село, не могатъ да бждатъ творци на култура. Зщото, за да предадешъ единъ плюсъ къмъ нѣщо започнато, нужно е да го познавашъ дълбоко, да си се вживѣлъ въ него, да си вложилъ душата си. Тъкмо това нѣма въ градския младежъ учителъ. Едно, че той не познава никакъ психологията на селското дете, която е особена (той е расѣлъ при други условия) и друго: още на първия месецъ го налѣга скуката. И малкото глухо селце за почва да му се струва като затворъ, като заточение. Той се чувствува отдалеченъ отъ културния изворъ, който го е хранилъ до сега. Чсто пѣти скуката го докарва до отчаяние, особено ако е непривиклива на разни условия натура. И започва да гладува, духовно гладува. Той дебне всѣки моментъ, за да напусти „заточението“ си и се отзове въ шумния градъ, кждето е останала душата му. И зимната и пролѣтна ваканция, които сж най-пригодни за работа въ село, идватъ за него, като благодать, да прекара нѣколко щастливи дни въ града.

Такъвъ човѣкъ не може да се приобщи къмъ селското, да заживѣе съ мечтите и блѣновете на селяните и ги направлява по пѣтя на изграждането на чистата битова култура.

Той нѣма здрави връзки съ тѣхъ. Често ги презира и имъ се надсмива на простотията. А тѣ отъ своя страна го подиграватъ най-язвително. Зщото, Боже пази, ако загубишъ авторитета си, като учителъ, и спечелишъ умразата на селото. Всѣко твое действие носи несериозенъ характеръ за тѣхъ.

Секретаръ-бирникътъ има по-големо общение съ селяните, защото той е представител на държавните закони т. е. държи тѣхния ключъ въ село и всѣки незнаещъ намира обяснения отъ него. Като имаме предвидъ, че той има и властъ вържеть си, може да си представимъ колко би билъ полезенъ. Но това въ по-вечето случаи не става. Властъ (Следва на 3 стр.)

— Нима Богъ е толкова немилостивъ. Нима ще ги остави той сами?

Мина срѣднощъ. . .

Про трѣна на пода предъ кандилцето, тя спѣше. — Умората надви ужаса и неизвестността!

Утро. Студено. Морето тихо — небето ясно. Тамъ, кждето морето се слива съ небето, се показва изгрѣващето слънце. Чрънъ, огненъ дискъ, прѣскашъ пурпурни лѣчи. Тѣ се кпчатъ въ морето, милватъ брѣга, качватъ се по скалите, проникватъ измежду тѣхъ и достигатъ до малка, бедна хижа — хижата на рибаря.

Вратата е отворена. Лѣчитъ влизатъ и играятъ вътре.

Но тамъ нѣма никой. Лѣчитъ играятъ сами.

Недагече отъ хижата, надъ една скала, лизана огъ водите на морето стои една жена — изнурена, измжчена. Въ ржцетъ си тя държи малко дете. Погледътъ ѝ е устременъ на долу. Между скалите, върху малките вълни се люшкатъ леко парчета съ разтрошена лодка.

Тихо плѣскаатъ малките вълни — тихо като опѣвна пѣсень за мъртвецъ.

Две едри, страдалчески сълзи се търкулватъ по натъженото и измжчено лице на бедната жена; ржцетъ ѝ притисватъ здраво нещастното малко дете до гърдите ѝ.

Предъ считъ ѝ се изпречва черна картина:

Сама въ живота, сама съ това мѣничко дете! . . . Заплака. . . Плавитъ вълни отнесоха и сетния кжсъ отъ лодката.

Свѣтлинъ Проблѣсниковъ.
Варна

Творци на култура.

(Продължение от 2 стр.)

та опива, а и по-горе посоченото положение убива неговите творчески прояви в областта на селската култура.

Бихме могли да посочим много факти за непознаване селото, но аз ще покажа един, който по своята куриозност е твърде голям рядкост в живота на българското село.

Свършил Варнен. Търг. Академия, секр. бирникът пристига в село и издава наредба при влизането му в кафенетата всички да стават на крака и да свалят шапка. Тази глупава наредба възбужда смех и подигравка вън селяните. Тя сочи ясно за непознаване на селото от този, който е отишъл в него не само да е представител на държавата, но и такъв на българската интелигенция.

И какви са резултатите?

Смъшени, разбира се.

Той не смее да се покаже. Навсякъде зад гърба му се чуват злъчни думи.

— Ей, сваляй шапка, не видиш ли секретаря. . .

Каква културна дейност може да развие такова лице?

Някаква!

Някогашното място не е за такъв постъп.

Следователно, за да имаме истински творци на бълг. битова култура и за да върви селото към прогрес, трябва хора, които да са поили земята с потта си, хора които да са вълнувани от неволите на селянина и да продължават да живеят с тях. А кои ще бъдат тези? Разумява се, че родените в село и прекарвали детинството си под жеките лъчи на слънцето по жътва, тези селски синове, чието лице севернякът много пъти е брулил по оръж през есенята, и селото с своята проста и безгрижна обстановка е кърмата им.

Училищата в България изхвърлят всяка година стотици интелигенти. Държавата се грижи за тяхната съдба, доколкото е възможно. Като изнасяме тези факти по отношение на българското село и неговата култура, апелираме към всички ония, които биха пригърнали тежката задача на българския селски учител и тази на секр. бирника, да прицелят добре своята посгжп-

Гочо Гочев.

Кървава пѣсенъ.

(Кратък очерък).

Със това си кратък анализ аз не искам ни да изучавам нѣкого, нито пък да наложам мнението си надъ читателя. . .

Едно тълкуване на една творба е ценно доколко, доколкото е независимо и искрено. Да критикуваш истински, това съвсем не значи да се вслушаш в ценните може би студии на нѣкои капациети въ тая област.

Добрният критик слуша само себе си, своя усет към красивото и грозно, слуша своето сърдце и своя разум. Може би ще сгрѣши веднаж, дваж, докато почне да схваща по-ясно и вѣрно дадена мисъл или произведение.

Това не е повод да се откаже от своя вътрешен глас самостоятелно да анализира. А измѣни ли на личното си схващане и разбира не и търси това на другите, то той полека-лека ще изгуби и тая си малка способност, която преди е имал. По-тоя начинъ той не ще може самостоятелно да мисли и тълкува, а винаги ще чака помощта на другия. . .

Когато пристъпвам към самия анализ на Славейковата поема, чувствавам се като чели запазен от критичните погледи на неговите обожатели. Казахъ вече защо. . .

Пенчо Славейковъ създаде своята „Кървава пѣсенъ“, когато младата ни литература се нуждаеше именно от такъв труд. „Кървава пѣсенъ“ се яви да запълни една празнина въ нашия беденъ епосъ и да разкрие творческия замахъ на

Панайотъ Ганевъ.

Отношението
между душевното и физическо възпитание.

Най-важната задача на възпитанието е да развие и да даде направление на душевните способности на индивида: Физическото възпитание върви по силата на чисто физиологически закони и се стреми да премахне възможните пречки. То носи върху себе си опита на много повече поколения, отколкото душевното. Човекът живее с своите физически способности, но той води своята борба за съществуване, организира и подобрява своя живот с душевните си качества. Физическото развитие е общ биологичен процес, а душевното — специална привилегия на човека. Днешният културен човек, снабден почти за всяка своя дейност, с различни специални приспособления, работи повече с ума, отколкото с мускулите си. И тенденцията въ това отношение е грубата сила да се замества постепенно от ума и душевните способности. Така за човека душевните качества имат по-голямо и всерасящо значение, отколкото физическите. Затова пък и душевното възпитание има по-голямо значение от физическото. Само така ще се обясни фактът, че (физ. възпитание) доскоро е било грижа само на семейството, и едва днес намира достъп въ училищата. Наопаки, душевното възпитание, особено от сръдните въкове насам е било най-важната задача на възпитателната дейност.

Със това не искам да отрека изцяло физическото възпитание, като изтъкна предимството на душевното, защото е невъзможно. Но искам да подчертая, че трябва да има едно хармонично и съразмерно развитие между двете. Примѣрът на Уелса, който описва Марсианитѣ и ги рисува съ грамадна глава и нищожни крайници, ни показва последиците от едностранчивото развитие. Значи, въпреки очебиющите предимства на душевното възпитание предъ физическото, оставаме съ убеждението, че само при „здравото тѣло има здравъ духъ“.

ка, защото така се прѣчи за изграждането културата на единъ цѣлъ народъ.

близка до родното сърдце! Идея, що крие въ своите възможности чудно художествени елементи! Материалът богат: народната поезия, бита на народа, историята на възстанието. И надъ всичко е Славейковъ, най-образованият ни поетъ, единъ отъ най-добрите познавачи на народа и езика, отличенъ майсторъ въ техниката на стиха.

Условия, наистина твърде благоприятни за създаването на единъ завършенъ по замисълъ и постановка трудъ.

За жалост, Славейковъ не можа да сътвори очакваното въ неговата пълнота. Има празнини, които съпоставени съ чудно хубави и издържани мѣста, идатъ да допълнятъ мисълта, че той не можеше да даде истинска епопея, колкото и да я разработваше. Где ли е причината? Азъ мисля въ самата му природа — авторътъ на „Кървава пѣсенъ“ бѣ философъ въ поезията си. Тая особеностъ въ неговия характеръ не му позволяваше да погледне съ нужната прозорливостъ на обективенъ разказвачъ въ своите герои и да хармонира действията съ думите имъ. Въ устатата на почти всички герои той влага своите философски разбирания. Философски сентенции въ словата на лица, излезли всички изъ простия народъ! Обикновени хора на дѣлото, надарени съ необикновени ораторски заложби, що биха красили речите на велики мъже. Отъ тукъ и голѣмото противоречие въ самите характери. . .

Войводата е типъ на активенъ борецъ за свобода, надаренъ съ силна воля. Човекътъ съ твърдостъ на духа и съ смѣлостъ въ действията си. Символъ на спривавъ и буенъ темпераментъ, що постоянно го тласка къмъ борба. Той е въ противоположностъ на Младена — представителъ на бѣдащата ни интелигенция, на спокойно и трезво мислящата младежъ. И тоя войвода, човекътъ повече на дѣлото, отколкото на мисълта, говори:

„На пролѣтъ отъ рѣки се твърди
ледъ разкъртва
и живи ръкуватъ тѣ въ свободния
си пътъ.“

На грозний робски иметъ разкъсанъ
е ледътъ —

вий забравте го, тъй както и
ръките

забравятъ своя ледъ, притискалъ
тямъ гърдите

и сдвѣлялъ тѣхний дѣлъ. . . Този
който се назади

озърта, ако ще въ нозетѣ си
крилатъ

да бѣде, нѣма той до нищо да
досѣрине —

Този, който споменѣтъ на миналото
мѣкне,

катъ просякъ своята орѣвана торба.
той нѣма за какво на по-добра

сѣдба

да се надѣй — до гробъ ще влачи
той все нежъ.“

Колко неестествено звучатъ тия думи?

„Кървава пѣсенъ“ е конгломератъ отъ речи и въ тия именно многоглаголствания се крие най-голѣмиятъ недостатъкъ

Разбирамъ умѣстно слово или пѣстъръ, непринуденъ диалогъ, що краси неизразимо творбата. Но когато почти на всяка страница се редятъ, съвсемъ не на мѣсто думи, думи, а действието е почти сковано. . .

— Ей запѣтямъ Белина настипна
на двамата друари

и се съ тѣхъ потѣтра самъ и той;

„Ехъ, видехъ, доживяхъ
да видя и това. И нека Богъ да дава

да видимъ самия край и неговата
слава.“

Самъ Платонъ казува: началото
е край!

Почни и продължи — и то се вече
знай

нататѣкъ.“

Или пъкъ Дивисилъ:

„Най-сладка ни орѣхъ костеливъ
е вътрѣната ядка,

зависи орѣха кой какъ ще го
строиш. . .

Въ петъ дни не можеме предѣл
ний лесно предѣли на работното

петѣковно.“

Единъ отъ най-характерните елементи на епопеята е действието,

динамиката. „Кървава пѣсенъ“, на-противъ, е поема на състоянието. Тя може да се сравни съ едно табло, върху което се редятъ чудесни битови картини, великолепни описания на природата, образите на героите, дадени смѣтно, и за чиято характеристика трѣбва да сѣдимъ повече отъ речитѣ имъ, а по-малко отъ дѣлата; самото възстание, изразено въ блѣдъ отенѣкъ. Всичко това е обрисовано нѣкакъ въ покой. Предъ насъ нѣма оная динамика, свойствена на Илията или „Вилхелмъ Телъ.“ Тукъ трѣбва да се има предъ видъ едно важно обстоятелство, което до голѣма степенъ извинява автора — П. Славейковъ е пѣвецъ на покоя, на тишината и тихата нощъ:

„Възправенъ въ небеса, намръщени
Балканъ

като видение се въ дълбини тъмнѣе;
загнѣналата нощъ таинствено

тъмнѣе,
и само кликътъ на невидими въ

нощта
ята отъ жерави, вестци на

пролѣтъта,
сегизъ тоизъ се счуи — и сякаше

отвѣня
се нейде унѣсе, за да се ненадѣня
пакъ счуе, като скригъ отъ

пѣтнѣшки коли.“

или

„ . . . ! Тъмнѣе
сега високий домъ — глухъ и пустъ.“

Не се виднѣе
тамъ нищо. Клонѣща прострѣли

въ блѣднѣтъ,
като видения отъ други нѣкой

свѣтъ,
стоятъ таинствено безжълтѣни

дървесата
и прѣнось сякашъ минава въ

небесата —
тъй въ ранната зора сѣ стих-

нали и тѣ.

Тая е може би една отъ причините, гдето авторътъ не избирава съ нужния замахъ оная страшна папачъ и оная шумъ, крѣскъ, хаосъ, присъщи на една жестока борба, при която земята тътне, и всичко наоколо приглася кървавата пѣсенъ на грозната сѣчъ.

Славейковъ трѣбваше да даде пълненъ ходъ на тѣптата, а не на отдѣлни личности, които водятъ частиченъ ржкопашанъ бой:

„ Перунина, изрева,
промушенъ въ рамото отъ остъръ

щѣкъ Горана,
и сабя изтѣрва, за пушката се

звана
на впуснатия тамъ на срѣца му

бѣлажъ,
и въ слабинѣтъ го въ мигъ срѣта,

съ единъ махъ
за гърлото съ нокте го скѣса. . .

а довтаса
другъ пѣрва — въ темето Горана

буторяса
съ кондакъ издигна за още единъ

пѣтъ —
но ето спуснати отгоре му летятъ

и Граха и Китанъ и двата
Беламора;

и видѣлъ какъ Горанъ бѣ съхтанъ;
Зеленгора

се хвърли чакъ отъ върхъ окопа,
да мѣсти

за върний си другаръ, и тласка
и върти

съ топора си

Зщото „Кървава пѣсенъ“ не е съдбата на нѣколцина, а кървавата пѣсенъ на цѣлъ народъ.

Азъ вече изложихъ накратко тия празнини, които тъй много нарушаватъ художествената стойностъ на най-хубавата ни поема.

Тѣ катоцели идватъ да покажатъ известно раздвоение въ творческия даръ на Славейкова — непосредствено съ тия слаби мѣста се редятъ едни отъ най-хубавите въ нашата поезия.

Въ „Кървава пѣсенъ“ има много бисерни страници, чиято класична красота надали ще изгуби нѣкога стойността си.

Когато изредихъ тия нѣколко недостатѣка, това съвсемъ не значи, че „Кървава пѣсенъ“ е изгубила цената си въ художествено и национално отношение. Тя е една отъ редките творби въ нашата литература съ своите много положителни страни.

Не ги излагамъ — тѣхъ ще намѣри-тъ въ почти всички критики за нея.

А. Конфинс.

Фридрих Хегелъ.

(По случай 100 години от смъртта му).

Вълните на живота непрестанно прииждат и се губят в бездната на времето. Човешкият дух, човешката мисъл, непрестанно се издигат и се усъвършенстват благодарение на наслоения придобивки на хиляди поколения, и на дългия исторически опит на човечеството. Непрекъсваща се верига от мислители сж натрупвали и натрупват все по нови и по нови познания, опити за разрешение за дават на живота, които винаги сж привличали жадния, вечно стремящ се, вечно търсещ човешки дух, които опити служат като материал за откриване все по нови и по-свободни хоризонти.

Една връзка от тая верига е и Хегелъ, който освети пътя на блуждаещия човешки дух в стремението му да разбере и завладее вечно изменията на свѣта. Хегелъ за човечеството, за науката, е много. Той откри, може би, вѣрния път за познаване свѣта, обхващащата ни природа, човѣка, обществото, чрез тѣй наречения диалектически методъ. Въ откриване диалектиката на природата (или все едно на абсолютната идея) именно се заключава и голѣмото значение на Хегелъ. Чрезъ тоя методъ за разбиране цѣлото многообразие на природния живот, тѣй нанесе удар на старото, естествознание, на старото представление за нѣщата. Тоя प्रकार мисълта, че въ природата всичко протича диалектично, дина-

мично, а не статично, както казва той, метафизично.

А що е това диалектика? Какво значи да разгледаме нѣщо диалектически? Свѣтътъ сж неговитѣ разнообразни явления и човешкият духъ частно, сж били винаги предметъ на размишление за философията. И докато по рано поради ограничеността на човешката мисълъ, поради късия опитъ на човечеството, мислителитѣ разглеждаха свѣта и човѣка като готви, еднакви за винаги дошли, неизменни; докато по рано се разглеждаха явленията и нѣщата откъснати, независимо отъ общата връзка на взаимодѣйствие, въ покой, въ застой; диалектиката напротивъ учи, че свѣтътъ е дълъгъ процесъ на развитие, на порождаване и изчезване, че природата, духътъ, сж дадени като процеси, които се намиратъ въ постоянно движение, развитие, че сж съществуватъ причинна връзка въ тѣхъ развитие. За диалектиката философия нѣма нищо веднажъ за винаги дадено, установено. А да разгледаме нѣщо диалектически това значи да проследимъ неговия развой, неговото порождаване и изчезване, да го разгледаме въ неговата причинна връзка.

За да се разбере диалектиката на Хегелъ трѣбва да се изтъкне още нѣщо важно, защото формулирана въ горния видъ тя не е нищо друго освенъ това, което наричаме еволюция. А диалектиката се разли-

чава отъ еволюцията. Тая разлика се състои въ това, че докато еволюцията почива върху учението за постепенността въ процеса на развитието, на изменението стѣ една форма въ друга, на порождаването и изчезването, диалектиката възгледъ на Хегелъ, напротивъ, почива върху учението за неизбежността на скоковете въ процеса на развитието, за единъ преходъ, скокъ при количественото въ качествено изменение. *Ne Natura non facit saltum, a Natura facit saltum*. Отъ тѣхъ следва, че въ природата всичко се движи и непрестанно се изменя. Нищо не запазва своята форма и не остава на сѣщото мѣсто. „Всичко тече“, както казва Хераклитъ. Всѣки процесъ, всѣко унищожаване е преходъ къмъ нѣщо ново. И въ тоя процесъ на развитие Хегелъ различава три степени: положителна или тезисъ, отрицателна или антитезисъ, която се явява като противоположност на тезиса, и отрицание на отрицанието или синтезисъ, който приема двѣтъ противоположности и се явява като положителна, или тезисъ на новата форма; после се продължава сжщиятъ процесъ и т. н. до безкрайността.

Диалектиката на Хегелъ е идеалистична философия (не въ етичния смисълъ — да се прави разлика!) Тѣй поддържа, че има една абсолютна идея, абсолютенъ духъ. И всичко, което казахъ по горе за диалектиката на природата, е въ сжщностъ само стражение, външно проявление на тая абсолютна идея, на оная абсолютенъ духъ, който сж съществува отъ преди, независимо

отъ свѣта и преди него. И това абсолютно понятие е истинската животвореща душа на всичко съществуващо. Само тоя духъ има способността да движи, да прогресира, да се развива съ една дума диалектически. А природата и нейното развитие е висше проявление (атрибутъ) на тая абсолютна идея.

Идеализмътъ на Хегелъ е монистически, както и диалектиката му, т. е. за първиченъ фактъ за основенъ принципъ при обяснение, на явленията се взема духътъ. А тѣхъ, които взематъ за такъвъ материята и обясняватъ всички явления включително и психичнитѣ съ една или друга комбинация на материалнитѣ частици, сж материалисти.

Отъ тукъ лесно е да се разбере, какъ Хегелъ разрешава въпроса за отношението на мисленето спрямо битието, или материята (тѣлото) спрямо духа, дали е въ състояние нашето мислене да познае външния свѣтъ, могатъ ли въ нашето съзнание да се получатъ вѣрни отражения на обхващащата ни действителностъ.

Тѣй като споредъ Хегелъ тѣлото (материята) и душата сж две понятия идентични и материята е проявление на мисълта, то ние познаваме действителната природа до толкова, до колкото тя съществува въ мисълта.

Всичко това е едно кратко схематично изложение на найважнитѣ положения отъ Хегеловата философия.

Юбилеятъ на Ан. Страшимировъ.

(Отпразднуванетоъ му въ Варна).

На 29 м. м. Варна — родниятъ градъ на Страшимирова чествува неговия юбилей. Още отъ нѣколко дни градътъ ни бѣ предизвестенъ за това голѣмо тържество чрезъ пресата и афиши. За жалостъ, обаче, варненци не удостоиха съ нужното внимание своя виденъ съгражданинъ. Може би за това попречи и лошото време. Както и да е, но салонътъ на кино Ранковъ наполовина бѣ празенъ.

Утрото започна въ 10 часа.

На сцената сж членовете на гражданския комитетъ: г. г. Каланджиевъ, ректоръ на Варн. академия, Б. Сакжзовъ, В. Гочевъ — дир. търг. училище, Д. Николовъ — у-ль Вар. м. г-ия и присъствава и юбилярътъ съ съпругата си.

Председателътъ на комитета, г. Каланджиевъ, откри тържеството съ кратко слово за епохата, въ която твори г. Страшимировъ и съ огледъ на рускитѣ писатели отъ края на 19 вѣтъ. Г-нъ председателътъ даде думата на г-нъ Сакжзовъ — членъ на комитета. „Госпожи и Господа, започна той, творчеството на г-нъ Страшимировъ е грамадно...

Спомнямъ си първитѣ му разкази, които тогавашната критика мълчливо одобри. Това бѣха първитѣ книги въ прѣстия, която отъ тѣхъ семена роди златенъ плодъ. Заредиха се следъ това драми, повести, романи, етнографски трудове и редъ статии, които обогатиха нашата литература, тласнаха я десетина години напредъ. . . . А. Страшимировъ продължи пътя на Вазова. Последниятъ творѣше дотамъ, до гдето стигаха зрительнитѣ възприятия и фактитѣ. Страшимировъ повече се вглѣби въ народната душа — той психологически я обрисова — ето гдето се крие именно и неговото преимушество надъ Вазова. На творенията си той даде общочовѣшки отенѣкъ, като съ това ги увѣковечи.

Страшимировъ — това е корабъ, надулъ мощно платна и цепи безъ брѣжната морска ширь. Той се носи тамъ, гдето вѣтрътъ го отнесе. Ето кое най-картинно символизира духътъ на Страшимировъ — скитникътъ въ своето творчество, своеловенъ въ живота и творбнитѣ си. . .

Преди да почне г-нъ Сакжзовъ своята лекция, хорътъ на г-нъ Кръстевъ тържествено изпѣ учительския химнъ. Цѣлата зала бурно акламира юбиляра съ ставане на

крака.

Доиде редъ на поздравленията отъ разни мѣста. Г-нъ Страшимировъ се яви на сцената. Всички повторно го акламираха. Юбилярътъ първо бѣ поздравенъ отъ г-нъ Каланджиевъ отъ името на комитета, който му подари една хубава статуйка. Следъ него се изреди х. г. Станковъ отъ името на Мърск. учебна частъ, директорътъ на Варн. м. гимн. Г. Христовъ, представителитѣ на добруджанската, македонската, тракийската организация, на Нег. В. пр-ство Симеонъ, директора на Търг. — училище Гочевъ отъ класнитѣ учители въ Варна, г-нъ Мутафовъ отъ името на Търг. — у-ще и др.

Интересна бѣше срѣщата на юбиляра съ единъ старъ приятелъ, който поднесе поздравъ отъ тукашнитѣ кореняци. Последенъ г-нъ Николовъ поздрави Страшимирова отъ тия негови съвременници, едни отъ които сж далече, а други не на тоя свѣтъ.

Домътъ на изкуствата и печата подари разкошенъ масленъ портретъ на юбиляра. Като отговоръ навсичко, г-нъ Страшимировъ произнесе кратко слово:

„Драги съграждани, презъ своя животъ азъ имахъ много нерадостни дни и малкото радостни минути, които изпитахъ, и тѣ бѣха мимолетни. Една отъ тия мимолетни радости изпитахъ като ученикъ тукъ въ родния си градъ — старата учителка П-ва ме извика и ми пошепна на ухото:

„Слушай, ти ще станешъ великъ синъ на България“.

Азъ скочихъ като ужиленъ, понесохъ се като лудъ по шумния тогава „Чангене пазаръ“ къмъ дома. Чувствахъ се на седмото небе. Прѣдъ детинскитѣ ми сѣи се дѣпляха нови, далечни хоризонти, обгряни съ ореола на слава и величие. Уви! Това бѣ само мигъ!

14 — годишенъ азъ почнахъ своя жизненъ пътъ — тежъкъ и горчивъ. . . . Минаха години. . . . Азъ скитахъ и творихъ. Помня своя най-злочастенъ денъ, може би най-горчивиятъ отъ цѣлия ми животъ:

Стоя надвесенъ надъ Дунава, който бучи, мами ме въ своитѣ води. Тежко е ено утро! Отъ 2 дни залъкъ не съмъ свожилъ въ устата си. Стоя надъ прознатата рѣка, готовъ за винаги да напусна тоя жалѣкъ свѣтъ. Но . . . решихъ да живея. И дадохъ клетва — надъ Дунава: „Ако

нѣкога ми се отворятъ дверитѣ на свѣтско величие, азъ ще го отхвърля!“

Наистина, тия двери не веднажъ ми се отваряха — отблъсвахъ ги.

Его ме прѣдъ азъ готовъ да разкрия тайната на своя животъ.

Пътътъ на творцитѣ не единъ народъ е стрѣменъ, каменистъ. Азъ дадохъ живота си за тоя народъ — дачнощно творяхъ. Днесъ, когато тѣй ми вика при себе си, където и било азъ ще стѣна. Азъ може би отнехъ едно малко камѣче отъ тоя стрѣменъ каменистъ пътъ.

Его защо азъ престѣпихъ клетвата си, която дадохъ въ себе си при мжния Дунавъ. Съ тия думи на юбиляра, които дълбоко се отпечатаха въ душитъ на всички присѣстващи, тържеството свърши. Г. Г.

Свекърва

(по случ. и представянето ѝ отъ Вар. общ. театръ).

Едно истинско отражение на действителността, една истинска национална пиеса. Защото възпроизвежда характернитѣ битови черти на българина.

Авторътъ е избралъ интересенъ сюжетъ и характери съ не твърде сложна психология, чието анализране не представлява мжнотия за добрия наблюдател. Защото тѣ сж типове познати, установени, патриархални (снахата, свекървата и пр.)

Свекървата Костанда е центъръ и двигателъ на действието. Обрисовката ѝ е пълна. Тя е истински типъ на свекърва — съчетание на много частни случаи изъ живота. Въ основата ѝ лежи битовъ елементъ.

Сжщо така естествена е и баба Недѣля.

Дечка е смѣтенъ образъ. Обаче това не противоречи на ролята ѝ и спомага пѣрво да изпъкне свекървата. Нейното страдание е чисто трагическо, безъ ни най-малко комиченъ елементъ.

Велчо Свиленъ е сполучливъ типъ на чиновникъ — пасивенъ, слабъ, комиченъ.

Павелъ Керексвъ е вече по оригиналенъ. Неговата роля е втора по важностъ следъ тая на свекървата, но по-малко тѣй застава въ центъра на действието и го направлява (особено въ последното действие).

Другитѣ сж слабо характеризирани и не сж толкова важни за развитието на комедията. Тѣ само я допълнятъ.

Нека се забележи, че действието нѣма точно определенъ ходъ. Първото действие е посегнало отъ другитѣ и даже представлява нѣщо завършено. Въ последнитѣ се чувствуватъ разтегнатостъ и сложностъ въ фабулата.

Нѣкои сцени сж много добре издържани, напр. разговорътъ между Костанда и Недѣля въ III то действие е пълненъ съ комизъмъ и естествена простота.

„Свекърва“ е комедия. Обаче много моменти възбуждатъ Гоголевски смѣхъ: смѣхъ презъ сълзи. Това става тамъ, където между националното проличава общочовѣшкото. Конфликтътъ между свекървата и снахата е чисто трагически. Той е конфликтъ между старото и новото, реакцията и напредъка, честността и безчестието, доброто и злото. Въ комедията се различаватъ двѣ групи лица, споредъ двѣтъ противоположни течения: свекървата и баба Недѣля отъ една страна и Петъръ Керексвъ и снахата отъ друга.

Въ началото на комедията, додето действието се движи отъ свекървата господствува отрицателно течение. Но шомъ двигателъ на действието става Керексвъ, тогава надделява положителното. Въ характера на Павелъ Керексвъ е въплотенъ общочовѣшки идея. Той е истински борецъ противъ тъмнитѣ сили, смѣлъ и безкористенъ дѣятел. Дълбоко трогатъ и незабравимъ е момента въ II ро действие където той казва: „Азъ съмъ беденъ, но честенъ учителъ!“ Не е ли този сжщиятъ Антонъ Страшимировъ, бурния, неспокоенъ и честенъ духъ, който прекара цѣлия си животъ въ борба, закрилящъ винаги угнетенитѣ, залепящъ плесница на угнетителитѣ?

Всичко отнасящо се до касата на „Виделина“ да се праща на адресъ: Янковъ Николай, VIII а/р кл. В. М. Гимназия, а дописки, писма и материали САМО до в. „Виделина“ — Мжжката Гимназия. — Варна.

Понеже материалътъ за четвъртия брой е много, полученитѣ вести за дружественъ животъ и други материали не могатъ да се помѣстятъ сега.

Конкурсътъ за написване най-хубавъ морски разказъ се отлага за V брой поради закъснението на нѣкои работи.